

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 342.951:351.82

Володимир Бараняк

Навчально-науковий інститут права та психології
Національного університету “Львівська політехніка”,
кандидат хімічних наук, доцент
кафедри кримінального права і процесу
baranyakvm@mail.ru

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ, ПОВ’ЯЗАНИЙ З ВИРОБНИЦТВОМ, ТОРГІВЛЕЮ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ПІРОТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ

© Бараняк В., 2017

Розглядаються проблемні питання щодо незаконної діяльності суб’єктів, пов’язаної з виробництвом, торгівлею та використанням піротехнічних засобів.

Актуальність дослідження цієї проблеми зумовлена збільшенням кількості порушень у сфері виробництва, реалізації, перевезення та використання піротехнічних засобів. За порушення обігу піротехнічних виробів юридичні та фізичні особи несуть адміністративну відповідальність. Суб’єкти, які здійснюють виробничу та торговельну діяльність, повинні дотримуватись ліцензійних умов, що містять перелік кваліфікаційних, організаційних та інших вимог, обов’язкових для виконання суб’єктами господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності. У разі недотримання норм зберігання піротехніки підприємство може бути позбавлене ліцензії.

Вирішальна роль у протидії незаконній діяльності суб’єктів, пов’язаної з виробництвом, торгівлею та використанням піротехнічних засобів, належить підрозділам МВС України.

Ключові слова: піротехнічні засоби; незаконна діяльність; виробництво; торгівля; використання; ліцензія; адміністративна відповідальність.

Владимир Бараняк

ПРОБЛЕМЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ НЕЗАКОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ, СВЯЗАННОЙ С ПРОИЗВОДСТВОМ, ТОРГОВЛЕЙ И ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ПИРОТЕХНИЧЕСКИХ СРЕДСТВ

Рассматриваются проблемные вопросы относительно незаконной деятельности субъектов, связанной с производством, торговлей и использованием пиротехнических средств.

Актуальность исследования этой проблемы обусловлена увеличением количества нарушений в сфере производства, реализации, перевозки и использования пиротехнических средств.

За нарушение обращения пиротехнических изделий юридические и физические лица несут административную ответственность.

Субъекты, которые осуществляют производственную и торговую деятельность, должны придерживаться лицензионных условий, которые содержат перечень квалификационных, организационных и других требований, обязательных для выполнения субъектами ведения хозяйствования независимо от их организационно-правовой формы и формы собственности. В случае несоблюдения норм хранения пиротехники предприятие может быть лишено лицензии. Решающая роль в противодействии незаконной деятельности субъектов, связанной с производством, торговлей и использованием пиротехнических средств, отведена подразделениям МВД Украины.

Ключевые слова: пиротехнические средства; незаконная деятельность; производство; торговля; использование; лицензия; административная ответственность.

Volodymyr Baranyak

Institute of Jurisprudence and Psychology
Lviv Polytechnic National University,
Department of Criminal Law and Procedure,
PhD, Associate Professor

PROBLEMS OF COUNTERACTION TO ILLEGAL ACTIVITY, RELATED TO PRODUCTION, TRADE AND USE OF PYROTECHNIC MEANS

In the articles considered problems are in relation to the illegal activity of subjects, related to the production, trade and use of pyrotechnic means.

Actuality of research of this problem is conditioned by the increase of amount of violations in the sphere of production, realization, transportation and use of pyrotechnic means. For violation of turnover of pyrotechnic wares legal and natural persons bear the administrative responsibility.

Subjects, that carry out productive and trade activity must adhere to the licensed terms, that contain the list of qualifying, organizational and other requirements obligatory for implementation of manage subjects regardless of their legal form and pattern of ownership. In case of failure to observe of norms of storage of pyrotechnics an enterprise can be confined license.

Decision role in counteraction to illegal activity of subjects, related to the production, trade and use of pyrotechnic means it is fixed to subdivisions of Ministry of internal affairs of Ukraine.

Key words: pyrotechnic means; illegal activity; production; trade; use; license; administrative responsibility.

Постановка проблеми. Збільшення кількості порушень у сфері виробництва, реалізації, перевезення та використання піротехнічних засобів зумовлює актуальність дослідження цієї проблеми. Неналежний контроль у сфері обігу піротехнічних засобів призводить до завдання шкоди здоров'ю громадян, нанесення їм майнової шкоди та шкоди навколишньому середовищу, а порушення встановлених правил виробництва та використання часто призводить до загибелі людей. Така ситуація зумовлена недостатнім наглядом органів внутрішніх справ за суб'єктами господарської діяльності, яка пов'язана з виробництвом, реалізацією та використанням піротехнічних засобів, а також недостатнім рівнем правової культури та свідомості населення.

Аналіз дослідження проблеми. Різні аспекти згаданої проблеми розглядали вітчизняні дослідники: В. Гуславський, В. Гарашук, С. Вітвіцький, Д. Лученко, П. Чистяков, А. Шеваріхін, В. Шестак. На питаннях контролю також зупинялися вчені-адміністративісти: Г. Атаманчук, Д. Бахрах, Ю. Битяк, В. Кобринський, О. Луньов, С. Пузирьов, М. Студенікіна та ін.

Мета роботи – проаналізувати чинне адміністративне законодавство щодо порушень правил у сфері виробництва, реалізації, перевезення та використання піротехнічних засобів та ролі правоохоронних органів у забезпеченні дотримання цих правил.

Виклад основного матеріалу. Для нагляду за підприємцями, які реалізують піротехнічні вироби, Міністерство внутрішніх справ створило спеціальний відділ – дозвільну систему. Саме вона, у разі недотримання норм зберігання піротехніки, може “посприяти”, аби підприємство було позбавлене ліцензії, для отримання якої суб’єкти, які здійснюють виробничу та торговельну діяльність, дотримувались ліцензійних умов, що містять перелік кваліфікаційних, організаційних та інших вимог, обов’язкових для виконання суб’єктами господарювання незалежно від їх організаційно-правової форми та форми власності [1, 4].

Крім ліцензії, виданої МВС України на даний вид діяльності, суб’єкт повинен мати дозволи (акти, погодження, висновки), видані органом Державного комітету України з нагляду за охороною праці та органом Державного пожежного нагляду, за наявності повного обсягу технічної документації, визначеної нормативними актами, чинними на території України на час відкриття таких виробництв [3].

За порушення обігу піротехнічних виробів юридичні та фізичні особи несуть відповідальність за кількома статтями кодексу України про адміністративні правопорушення [2], а саме:

Ст. 159. Порушення правил торгівлі на ринках.

Відповідно до пункту 47 “Правил торгівлі на ринках” на ринку забороняється продавати побутові піротехнічні вироби та вибухові засоби, за винятком спеціалізованих.

Ст. 160. Торгівля з рук у невстановлених місцях.

Відповідно до підпункту 7.1.2 “Тимчасових правил обігу в Україні побутових піротехнічних виробів” продаж побутових піротехнічних виробів здійснюється через спеціалізовані підприємства торгівлі та спеціалізовані відділи (секції) підприємств з універсальним асортиментом непродовольчих товарів.

Ст. 164. Порушення порядку провадження господарської діяльності.

Здійснення діяльності без державної реєстрації як суб’єкта підприємницької діяльності, що містить ознаки підприємницької, або здійснення без одержання ліцензії видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню відповідно до закону.

Ст. 195-6. Порушення порядку виробництва, зберігання, перевезення торгівлі та використання піротехнічних засобів.

Можна сказати, що все це стосується піротехнічних засобів IV класу небезпеки.

У зв’язку з цим, необхідно розмежовувати такі поняття:

Піротехнічний виріб – це пристрій, який призначений для створення необхідного ефекту (світлового, іскрового, димового, звукового, змішаного) за допомогою горіння (вибуху) піротехнічного складу.

Піротехнічний виріб побутового призначення – це вироби, призначені для розваг (проведення феєрверків).

Також, відповідно до національного законодавства, піротехнічні засоби можна класифікувати за призначенням та ступенем потенційної небезпеки, а саме:

- побутові піротехнічні засоби, до яких належать піротехнічні вироби I, II, і III класів небезпеки, користування якими не вимагає спеціальних знань та навичок, а використання їх з дотриманням необхідних вимог забезпечує за межами небезпечних зон безпеку для здоров’я та життя людей і не призводить до пошкодження майна. Варто зазначити, що побутові піротехнічні засоби підлягають вільному продажу населенню;

- піротехнічні засоби спеціального призначення, до яких належать вироби IV класу небезпеки і користування якими потребує спеціальних знань і навичок. Такі піротехнічні засоби заборонені для реалізації населенню і повинні реалізуватися виробниками тільки юридичним особам.

Така класифікація містить певні недоліки, адже побутова піротехніка переважно потрапляє до рук некомпетентних громадян і може нести у собі приховану небезпеку. Основними небезпечними факторами під час використання піротехнічних засобів є:

- полум'я або високотемпературний струмінь продуктів згоряння.

Цей фактор характерний для фонтанів, феєрверків тощо і небезпечний через можливість займання легкозаймистих речовин, які знаходяться поряд з працюючим виробом;

- палаючі елементи виробів (зірки, іскри, шлаки).

Ця небезпека виникає під час роботи римських свічок, салютів та інших виробів, ефект від яких досягається розкиданням на висоті палаючих різнокольорових зірок. Час горіння зірок визначається у такий спосіб, щоб вони змогли згоріти раніше, ніж досягнуть поверхні землі. А тому за неправильного розташування виробу ці палаючі зірки можуть впасти на землю.

Від неякісних бенгальських вогнів інколи відколюються палаючі шлаки, що є небезпечно у домашніх умовах;

- небезпечний склад продуктів горіння.

Під час горіння піротехнічних складів у великій кількості утворюються речовини, шкідливі для здоров'я людини;

- звуковий тиск.

Велика гучність під час розриву піротехнічних виробів може викликати у глядачів відчуття дискомфорту або травмування слуху.

До найнебезпечнішої споживчої піротехнічної продукції необхідно зарахувати ракети. Стабілізатори, які виконують у них роль направляючої частини, виготовлені з деревини. Через погодні умови, а інколи й неякісну чи недостатньо висушену деревину, яка здатна деформуватися, виникає загроза загоряння під час застосування виробу. Крім того, за неправильного зберігання або порушеного терміну використання, ракети можуть виявляти непередбачену поведінку, наприклад, змінити напрямок польоту тощо.

Не знаючи цих факторів та інших правил використання піротехніки, особа, яка використовує піротехнічний засіб, ставить під загрозу життя та здоров'я окремих громадян, а отже, створює загрозу усьому громадському порядку та навколишньому середовищу. Для таких громадян адміністративне покарання чи штраф, на жаль, перестали бути переконливими аргументами з боку компетентних органів. Переважно громадяни є безвідповідальними щодо наслідків своїх протиправних дій, або не знають, що чинять протизаконно.

Для вирішення цієї проблеми працівники поліції повинні частіше проводити практичні заходи з перевірки місць можливої реалізації піротехнічних засобів, таких як: торговельні ринки, магазини та місця стихійної торгівлі. Під час проведення такої перевірки особливу увагу потрібно приділяти суб'єктам, діяльність яких пов'язана з виробництвом та реалізацією піротехнічних засобів, наявності у них ліцензії на продаж цих засобів, обладнанню об'єктів виробництва та торгівлі за усіма вимогами протипожежних правил, проходження спеціального навчання персоналу, який безпосередньо займається реалізацією цих товарів [5]. У цій діяльності повинні брати участь представники фактично усіх служб і підрозділів поліції.

Для ефективності запланованих практичних заходів потрібно створювати рейдові групи, яким допомагатимуть наряди патрульної служби, експерти вибухо-технічної служби та спецпідрозділи, які безпосередньо контролюватимуть стан правопорядку на вулицях. Такі заходи особливо потрібно проводити напередодні новорічних, різдвяних та великодніх свят, коли саме у цей час збільшується незаконна реалізація піротехнічної продукції.

Висновки. Неналежний контроль у сфері обігу піротехнічних засобів призводить до завдання шкоди здоров'ю громадян, нанесенню їм майнової шкоди та завдання шкоди навколишньому середовищу, а порушення встановлених правил виробництва та їх використання часто призводить до загибелі людей.

Така ситуація зумовлена недостатнім наглядом органів внутрішніх справ за суб'єктами господарської діяльності, яка пов'язана із виробництвом, реалізацією та використанням піротехнічних засобів, а також недостатнім рівнем правової культури та свідомості населення.

Для вирішення цієї проблеми працівники поліції повинні частіше проводити практичні заходи (рейди) з перевірки місць можливої реалізації піротехнічних засобів, таких як торговельні ринки, магазини та місця стихійної торгівлі. Під час проведення такої перевірки особливу увагу потрібно приділяти суб'єктам, діяльність яких пов'язана з виробництвом та реалізацією піротехнічних засобів, наявністю у них ліцензії на продаж цих засобів, обладнання об'єктів виробництва та торгівлі за усіма вимогами протипожежних правил, проходження спеціального навчання персоналу, який безпосередньо займається реалізацією цих товарів.

1. Про ліцензування певних видів господарської діяльності: Закон України від 01.06.2000 р. // ЗЗУ: Сер. 3: Звід законів України. – 2001. – № 10. – Ст. 674. 2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: чинне законодавство зі змінами та допов. від 1 березня 2010 року: (Відповідає офіц. текстові). – К.: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 206 с. 3. Про затвердження переліку документів, які додаються до заяви про видачу ліцензії для окремого виду господарської діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 04.07.2001 р. – № 756 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 27. – Ст. 1212. 4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, торгівлею піротехнічними засобами: Наказ Державного комітету України з питань регуляторної політики та підприємництва та Міністерства внутрішніх справ України від 29.11.2005 р. 5. Гуславський В. С. Правові засади здійснення господарської діяльності, пов'язаної із виробництвом, реалізацією та використанням піротехнічних засобів / В. С. Гуславський // Форум права. – 2007. – № 1. – С. 34–39 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2007-1/07gvzvpz.pdf>.

REFERENCES

1. Pro licenzuvannja pevnyh vydiv gospodars'koi' dijal'nosti Zakon Ukrai'ny vid 01.06.2000 r. // ZZU: Ser. 3. Zvid zakoniv Ukrai'ny. 2001. No. 10, art. 674. 2. Kodeks Ukrai'ny pro administratyvni pravoporushennja: chynne zakonodavstvo zi zminamy ta dopov. na 1 bereznja 2010 roku: (Vidpovidaje ofic. tekstovi). [The code of Ukraine about administrative offences]. Kiev, Alerta; KNT; CUL, 2010. 206 p. 3. Pro zatverdzhennja pereliku dokumentiv, jaki dodajut'sja do zajavy pro vydachu licenzii' dlja okremogo vydu gospodars'koi' dijal'nosti: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 04.07.2001 r. No.756 [On approval of the list of documents attached to the application for licences for certain economic activities] Oficijnyj visnyk Ukrai'ny, 2001, No 27, art. 1212. 4. Pro zatverdzhennja Licenzijnyh umov provadzhennja gospodars'koi' dijal'nosti, pov'jazanoi' z vyrobnyctvom, torgivleju pirotehničnymy zasobamy: Nakaz Derzhavnogo komitetu Ukrai'ny z pytan' reguljatornoi' polityky ta pidpryjemnyctva ta Ministerstva vnutrishnih sprav Ukrai'ny vid 29.11.2005 r. [About approval of Licensed conditions of implementation of economic activities related to production, trade pyrotechnic means] 5. Guslavs'kyj V. S. Pravovi zasady zdijsnennja gospodars'koi' dijal'nosti povjazanoi' iz vyrobnyctvom, realizacijeu ta vykorystannjam pirotehničnyh zasobiv [The legal basis of implementation of economic activity associated with the production, sale and use of pyrotechnic means]. Forum prava, 2007, No 1. pp. 34–39. Available at: <http://pbuv.gov.ua/e-journals/FR/2007-1/07gvzvpz.pdf>

Дата надходження: 27.02.2017 р.